

Nr 175.

Av fru **Hellström m. fl.**, om inrättande av en ny ordinarie arkivarietjänst vid landsarkivet i Härnösand.

I sina äskanden för budgetåret 1952/1953 har riksarkivet hemställt om anslag för en ny arkivarie vid landsarkivet i Härnösand.

Chefen för ecklesiastikdepartementet har emellertid icke upptagit förslaget, samtidigt som han dock anför, att tjänsten i fråga är väl motiverad.

Landsarkivet i Härnösand tillkom år 1935, ett trettioåtal år efter övriga landsarkiv i landet. Dess distrikt omfattar Norrland med undantag för Jämtlands län.

Alltsedan sin tillkomst har landsarkivet i Härnösand befunnit sig i undantagsställning jämfört med landets övriga landsarkiv, trots att dess distrikt är större till arealen än samtliga övriga landsarkivs sammantagna och att dess arbetsuppgifter ingalunda äro mindre omfattande än de andras. Jämtlands landsarkivariaten finns där endast en arkivutbildad tjänsteman, en extra ordinarie arkivarie, medan alla övriga landsarkiv ha minst tre akademiskt utbildade, en landsarkivarie, en ordinarie arkivarie och en extra ordinarie arkivarie.

I följande sammanställning lämnas beträffande vissa landsarkivdistrikt uppgifter om storlek m. m.

Landsarkiv	Distriktens storlek		Antalet av vissa arkivbildande myndigheter						Medeltal inne- vånare per församling (kyrkobokföringsdistrikt)
	Yta i kvkm.	Folk- mängd	Läns- styrel- ser	Härads- skri- vare	Lands- fiska- ler	Dom- sagor	Härads- rätter	Pastors- ämbe- ten	
Uppsala . .	66 025	1 445 000	6	36	85	24	41	444	3 211
Vadstena . .	44 021	1 014 000	4	26	66	20	27	515	1 980
Lund	19 273	1 151 000	4	25	62	19	25	524	2 211
Göteborg . .	44 589	1 440 000	4	32	75	25	38	694	2 880
Härnösand .	210 099	1 042 000	4	31	96	22	38	240	4 340

Av denna sammanställning framgår, att landsarkivets i Härnösand distrikt icke skiljer sig från de övriga distrikten på sådant sätt, att det kan vara rimligt att detta landsarkiv har en fåtaligare personal. Distriktets väldiga storlek i yta och de därav följande svårigheterna att överblicka arkivvården på fältet och att följa det mångskiftande, med arkivets verksamhet sammanhängande kulturarbetet synes oss snarare vara skäl för en större personal där än vid de sydligare arkiven.

Följande uppgifter rörande landsarkivens korrespondens åren 1947—1950 i medeltal per år visa, att verksamheten vid härnösandsarkivet är av samma omfattning som vid de andra landsarkiven.

Landsarkiv	Ing. skrivelser	Utg. skrivelser
Uppsala	1 212	1 042
Vadstena	1 605	1 308
Lund	916	1 031
Göteborg	1 438	744
Härnösand	1 170	1 077

För år 1951 förekommo för landsarkivet i Härnösand 1 384 inkommande och 1 622 utgående skrivelser.

Samlingarnas vård, ordnande och förtecknande äro instruktionsenligt en av de viktigaste uppgifterna för personalen vid landsarkivet. Endast de akademiskt utbildade tjänstemännen kunna utföra detta arbete. Blott mycket enkla ordningsarbeten, t. ex. ordnandet av enhetliga serier och enklare registreringsarbeten, kunna i regel överlämnas åt biträdespersonalen. De akademiskt utbildade tjänstemännen äro i så hög grad upptagna av löpande ärenden — administrativa ärenden och utredningsuppdrag från myndigheter — att blott en obetydlig tid kan ägnas åt det egentliga arkivarbetet. Vid landsarkivet ha under olika perioder av budgetåret 1947/48 undersökningar gjorts om vilken tid per dag de båda tjänstemännen haft möjlighet att ägna åt arkivordningsarbetet. Det har därvid visat sig, att i medeltal per dag mindre än 1½ timverke, d. v. s. 45 min. per tjänsteman eller blott omkring 1/10 av tjänstgöringstiden, blivit över till detta arbete.

Vid sidan av sin uppgift som administrativ myndighet utgör landsarkivet i Härnösand med sina omkring 5 000 hyllmeter arkivalier Norrlands mest betydande humanistiska forskningsinstitution. Det är främst här källorna till Norrlands historia äro att söka. Orsaken till att vetenskapsmännen hittills i så ringa grad ägnat Norrlands historia sin uppmärksamhet måste till stor del förklaras utifrån det faktum att handlingarna härom varit svårtillgängliga på grund av deras oordnade och oförtecknade skick. Man har helt enkelt ej känt till vad arkivaliesamlingarna haft att erbjuda.

Före kriget gjordes i landsarkivet genomsnittligt 650 forskningsbesök per år med 2 700 framtagna volymer. Under de tre senaste åren ha motsvarande siffror stigit till över 2 500 forskarbesök och över 18 000 framtagna volymer. Föregående år hade dessa siffror stigit till 3 000, resp. över 21 000.

Landsarkivets personalorganisation var redan vid starten för liten. Med den utveckling som här förut nämnda siffror velat illustrera är det förståeligt att dess tjänstemän endast med möda kunna handlägga de löpande uppgifterna och så gott som helt få avstå från det för dem väsentligaste, arkivordningsarbetet. Landsarkivets behov av ytterligare tjänstemän har vitsordats av statsmakterna vid behandlingen av likartade motioner som väckts vid riksdagarna 1948 och 1949.

Det här anförda synes oss visa, att riksarkivets begäran om inrättande av en ny arkivarietjänst vid länsarkivet i Härnösand är synnerligen väl-motiverad. Liksom riksarkivet anse vi att tjänsten bör placeras i lönegrad Ca 26.

Med stöd härav hemställes,

att riksdagen måtte besluta, att i personalförteckningen för landsarkivet i Härnösand skall upptagas även en ordinarie arkivarietjänst i lönegrad Ca 26 samt att anslaget under punkt 5 till åttonde huvudtiteln i Lands- och länsarkiven: Avlöningar måtte uppföras med 515 000 kronor.

Stockholm den 24 januari 1952.

Ruth Hellström.

Magnus Nilsson.

Verner Hedlund.

Alg. Gunnarsson.

John R. Andersson,
Sundsvall.

Henning Gustafsson.

Carl Östlund.

Märta Boman.

K. J. B. Andersson.

Edith Liljedahl.

John G. Löfroth.

J. Helmer Johansson,
Norrfors.
